

REDACTIEZEILBOOT

WATERKAMPIOEN de Marina



DE MARINA

De komst van de Scandinavische Volksboot in 1941 bleek voor veel zeilers een schot in de roos. Het scheepje werd snel populair en dat resulteerde in grote verkoopaantallen. Dit succes ging niet ongemerkt voorbij en leidde tot een aantal nieuwe ontwerpen. **TEKST GIJS LONING**

JUPITER

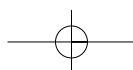
De Jupiter is het eerste ontwerp van G.S. Kroes dat enigszins doet denken aan de Noorse Volksboot. De boot is in de winter van 1946-1947 gebouwd door fa. G.A. Kroes & Zonen, waar ook Noorse Volksboten vandaan kwamen. Met een totale lengte van 8,16 meter is de Jupiter iets groter dan een Noorse Volksboot. Het grootspant laat een uitgesproken kim zien en is breed gehouden, zodat de Jupiter veel vormstabiliteit heeft. Iets wat vergelijkbaar is met de Boemerang – zie hiernaast – en waar de ontwerper een patent op lijkt te hebben. Opvallend is de grote zeeg en de hoge kop, waardoor het schip behoorlijk zeewaardig is. De huid is gemaakt van 18 millimeter dik lorken, een Europees naaldhoutsoort. Net als de Volksboot leidt de overnaadse bouw tot een sterk schip, terwijl er toch gebruik kan worden gemaakt van relatief goedkope bouwmaterialen. Kiel, spanten en steven zijn van eiken. De betimmering is van lichtkleurig redwood, een Amerikaans naaldhout, het dek is van Oregonpine en met doek overtrokken. Het interieur herbergt

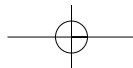
twee ruime hondenkooien en in het vooronder is ruimte voor een klapkooi. Boven de banken heb je net voldoende zithoogte. Verder vind je er een boekenkastje, een kombuisje, een kleerkast en een provisiekastje.

| | |
|-------------------|---------------------------|
| Ontwerpjara | 1946 |
| Ontwerp | G.S. Kroes |
| Spantvorm | S-Spant |
| Achtersteven | platgat |
| Materiaal | lorken/redwood/Oregonpine |
| Bouwwijze | overnaads |
| Tuigage | 7/8 |
| Lengte over alles | 8,16 m |
| Lengte waterlijn | 6,20 m |
| Breedte | 2,34 m |
| Diepgang | 1,30 m |
| Zeiloppervlak | 27,50 m ² |
| Grootzeil | 18 m ² |
| Boomfok | 9,50 m ² |
| Genua | 15 m ² |
| Spinnaker | 25 m ² |
| Waterverplaatsing | 3.100 kg |
| Ballast | 1.300 kg |

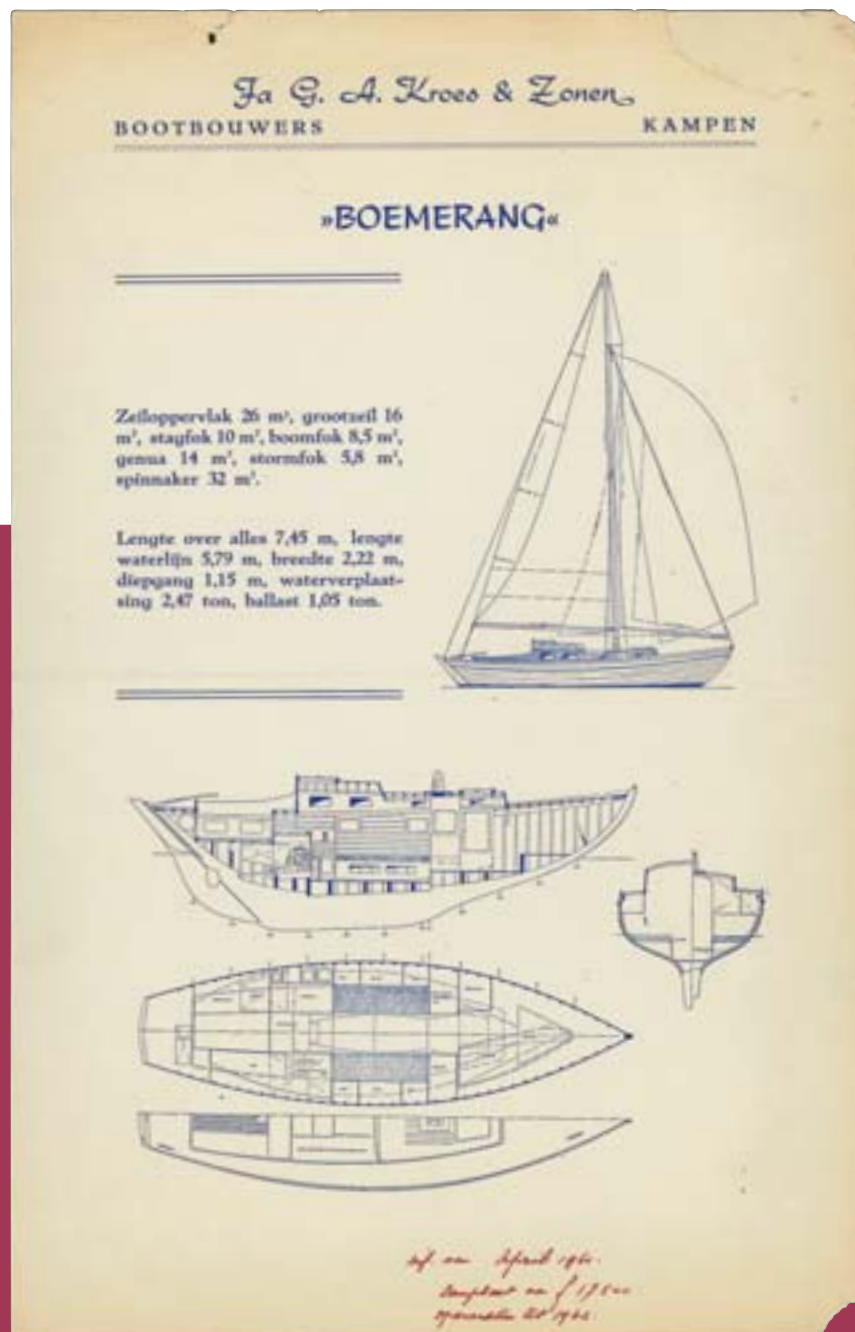
BOEMERANG

De Boemerang is het tweede ontwerp van G.S. Kroes dat veel weg heeft van de Noorse Volksboot. Er is zelfs meer gelijkenis, want ook deze boot is het resultaat van een ontwerpprijsvraag die in de Waterkampioen werd gepubliceerd. De eisen: niet langer dan 7,49 meter, hij moest geschikt zijn voor de Zuiderzee en Zeeuwse wateren, 'bewoonbaar' zijn en tenminste aan drie man een slaapplek bieden. Daarnaast moest het schip goedkoop te bouwen zijn. Deze laatste eis maakte meteen een schifting in de vele inzendingen; de ontwerpen van plak- en hechthout konden overboord. Daarnaast waren er tal van schepen die niet voldeden aan de eis bewoonbaarheid of zeewaardigheid. De Boemerang was dat allemaal wel en verdiende de eerste prijs. De overnaadse bouwwijze van 15 millimeter dik mahonie was sterk en goedkoop. (Het dek en het opbouwdek werden vanwege de sterkte wel van hechthout gemaakt.) Ook over de inrichting lof. 'Vier slaapplekken terwijl maar drie gevraagd werden', schrijft de jury in haar beoordeling. Verder was er lof over het emmercloset, de goed geplaatste kombuis en de motor (1-cylinder-Albin Seaman 0-11) en 'de plaatsing der tanks'. De Boemerang verschilt in uiterlijk nauwelijks van de Noorse Volksboot. Hij heeft een vollere kim waardoor hij een hogere aanvangsstabiliteit heeft en ook de zeeg is iets forsere dan die van de Volksboot. De Boemerang is door Kroes oorspronkelijk S-spant getekend met een torensloop, maar later zijn er ook exemplaren met masttop in de vaart gekomen.



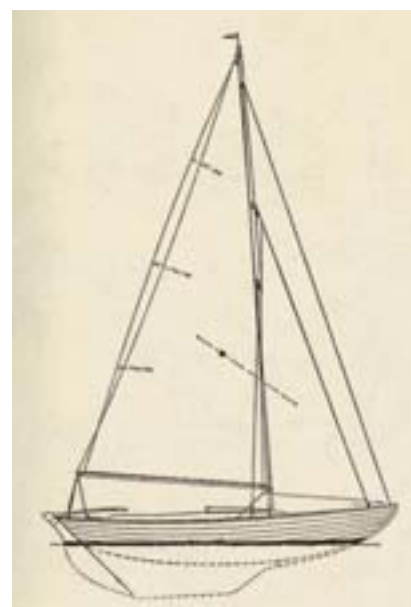


EN HAAR VOLGELINGEN



| | |
|-------------------|-------------------|
| Ontwerpjara | 1953 |
| Ontwerp | G.S. Kroes |
| Spantvorm | S-spant |
| Achtersteven | platgat |
| Materiaal | mahonie/hechthout |
| Bouwwijze | overnaads |
| Tuigage | torensloep |
| Lengte over alles | 7,45 m |
| Lengte waterlijn | 5,79 m |
| Breedte | 2,22 m |
| Diepgang | 1,15 m |
| Zeiloppervlak | 26 m ² |
| Grootzeil | 16 m ² |

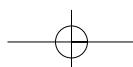
| | |
|-------------------|--------------------|
| Stagfok | 10 m ² |
| Boomfok | 8,5 m ² |
| Botterfok | 14 m ² |
| Stormfok | 5,8 m ² |
| Spinnaker | 32 m ² |
| Waterverplaatsing | 2.470 kg |
| Ballast | 1.050 kg |

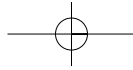


DEENSE JUNIORBOOT

De Deense Juniorboot heeft qua uiterlijk heel veel weg van de Noorse Volksboot. Daarom wordt er nogal eens gedacht dat het er een verkleinde versie van is. Maar dat is niet waar. De Deense Juniorboot is een ontwerp van E. Salander die het in 1926 op papier zette. De boot kwam pas veel later naar Nederland, waarmee de verwarring is te verklaren. De Deense Juniorboot heeft een spantvorm zonder veel kim waardoor de stabiliteit vooral uit de breedte van het schip moet komen. De vaste buiskap is laag, maar biedt veel bescherming. In Nederland varen een paar van deze exemplaren rond.

| | |
|-------------------|----------------------|
| Ontwerpjara | 1926 |
| Ontwerp | E. Salander |
| Spantvorm | S-spant |
| Achtersteven | platgat |
| Materiaal | grenen/eiken |
| Bouwwijze | overnaads |
| Tuigage | toren |
| Lengte over alles | 5,70 m |
| Lengte waterlijn | 4,50 m |
| Breedte | 1,75 m |
| Diepgang | 0,90 m |
| Zeiloppervlak | 14,90 m ² |
| Grootzeil | 11,10 m ² |
| Fok | 3,80 m ² |
| Waterverplaatsing | 980 kg |
| Ballast | 275 kg |



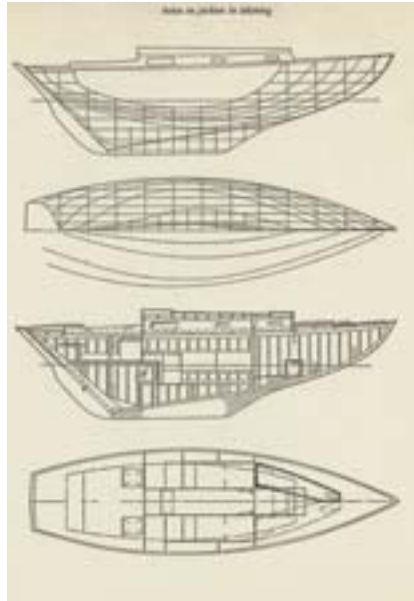


REDACTIEZEILBOOT



STELLA

De Stella is ontworpen door de Engelse jachtontwerper C.R. Holman. Die begon met ontwerpen in het midden van jaren vijftig in West Mersea, Essex. Holman stond bekend als iemand met zijn eigen ideeën; luisteren naar een klant was tot daar aan toe, maar uiteindelijk kreeg een schip toch echt de Holman-signatuur. In 1959 vroeg een zekere A.E. Bird Holman een boot te ontwerpen, een schip 'dat lijkt op een Volksboot, maar groter is en wat meer comfort te bieden heeft'. Holman begon met tekenen en al snel stond er een schip op papier dat enige gelijkenis vertoonde met de Volksboot. Het prototype werd gebouwd door Sonny Cole en George French van de in Burnham gevestigde werf Tucker Brown. Het schip werd overnaads klinkergebouwd en kostte 1.100 pond. Het maakte zijn debuut onder de naam La Vie en Rose tijdens de Burnham Week datzelfde jaar. Een typenaam was er echter nog niet. Tijdens een bezoek aan de kroeg vroeg Bird aan Holman of hij er een in gedachte had. Holmans oog viel op een bierviltje met daarop een ster: Stella. De La Vie en Rose won in zijn klasse alle races met als gevolg dat de orders voor eenzelfde schip binnenstroomden. Cole en French konden de vraag niet aan; ze waren slechts in staat twaalf boten per jaar te bouwen. Nieuwe timmerlieden werden aangetrokken



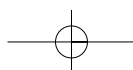
en halverwege de jaren zestig waren er voldoende schepen om in een eigen klasse te racen. Na twee decennia van succes raakte aan het einde van de jaren tachtig de klasse (waarin tijdens de hoogtijdagen zo'n veertig schepen meededen aan de Burnham Week) in verval en reduceerde tot twee à drie schepen. De laatste jaren is er echter weer belangstelling voor deze schepen en worden ze door liefhebbers gerestaureerd.

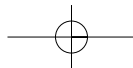
| | |
|-------------------|----------------------|
| Ontwerpjaar | 1959 |
| Ontwerp | C.R. Holman |
| Spantvorm | S-spant |
| Achtersteven | platgat |
| Materiaal | mahonie/eiken |
| Bouwwijze | overnaads |
| Tuigage | torensloep |
| Lengte over alles | 7,88 m |
| Lengte waterlijn | 6,10 m |
| Breedte | 2,29 m |
| Diepgang | 1,17 m |
| Zeiloppervlak | 32 m ² |
| Grootzeil | 18,02 m ² |
| Fok | 9 m ² |
| Gennaker | 14,52 m ² |
| Waterverplaatsing | 2.740 kg |
| Ballast | 1.220 kg |



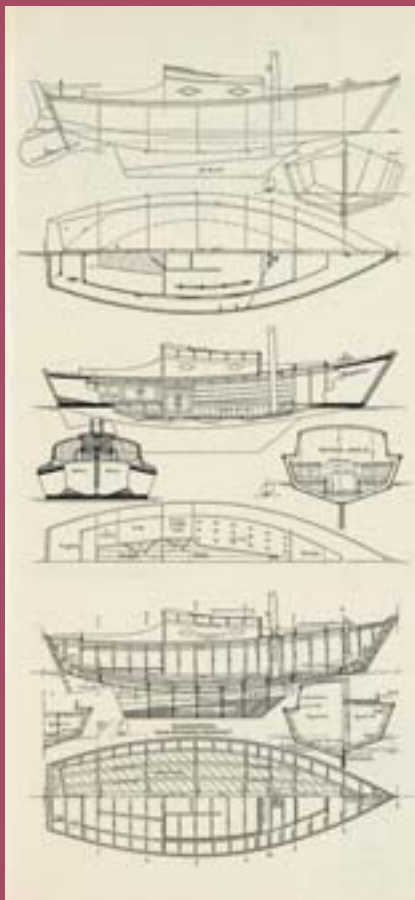
SIMPLEXUS

In 1956 schreef Het Koninklijk Nederlands Watersport Verbond een prijsvraag uit voor het ontwerpen van een kajuitzeiljachtje. De eisen: 'Het maken van tochten op grote rivieren en andere binnenwateren en bij gunstige omstandigheden ook de voormalige Zuiderzee'. J.K. Gipon zond zijn Simplexus in; zijn bijdrage om te komen tot een heuse Nederlandse Volksboot. Toch lijkt dit in geen enkel opzicht op de Noorse Volksboot. De Simplexus is een gaffelgetuigde knikspant kajuitzeiler vervaardigd uit hechthout. De enige gelijkenis is het aangehangen roer. De ontwerper vond dat het schip door één man te zeilen moest zijn. Gipon koos dan ook een tuigage dat helemaal binnen de maten van het schip valt. Daarnaast heeft de boot een korte en daardoor makkelijk strijkbare mast geplaatst en zijn de wanten ver naar achteren geplaatst. Binnen is plaats voor twee personen, een kleine kombuis en voldoende bergruimte. Het ontwerp van Gipon werd niet bekroond. Naar de reden blijft het gissen, maar in een begeleidend schrijven bij het ontwerp zegt Gipon het volgende: 'Ik ben mij er van bewust, dat ik met dit ontwerp ben afgeweken van de vormen, die in Nederland als mooi en goed opgeld doen en dat ik een constructie heb voorgesteld, die hier onbekend is. Ik ontveins mij dan ook niet, dat dit bij de beoor-





DE MARINA EN HAAR VOLGELINGEN



deling niet in de smaak zal vallen, maar ik meen deze zo te moeten brengen om een goed zeilend, handig en veilig toerjachtje te geven, dat door een amateur vrij gemakkelijk kan worden gemaakt; zodat dit naar mijn gevoel een echte volksboot zal zijn.'

| | |
|--------------------------|---------------------|
| Ontwerpjaa | 1958 |
| Ontwerp | J.K. Gipon |
| Spantvorm | knikspant |
| Achtersteven | platgat |
| Materiaal | hechthout |
| Tuigage | gaffel |
| L.o.a. | 6,50 m |
| L.w.l. | 5,50 m |
| Breedte | 2,20 m |
| Diepgang | 0,85 m |
| Zeiloppervlak | 18 m ² |
| Grootzeil | 13,3 m ² |
| Fok | 4,7 m ² |
| Stormfok | 3,2 m ² |
| Waterverplaatsing | 1.480 kg |
| Ballast | 375 kg |



MARIEHOLM IF

De meest pure nazaat van de Noorse Volksboot is de Marieholm International Folkboat, kortweg IF. Ontworpen door Tord Sundén. Inderdaad een van de drie ontwerpers die aan de wieg van de Noorse Volksboot stonden. De Noorse Volksboot is het resultaat van een ontwerpwedstrijd uitgeschreven door het Zweeds Zeilverbond. Omdat geen van de ontwerpen exact aan het gevraagde voldeed, werden drie ontwerpen samengesmeed en de Noorse Volksboot was geboren. Sundén ging door met het ontwerpen en bouwen van Volksboten die afwijken van het Noorse type. Zo zijn er ook varianten die karveel zijn gebouwd in plaats van de gebruikelijke overnaadse bouw. Een wetenswaardig detail is dat in Engeland al vrij snel het Zweedse ontwerp werd aangepast en karveelgebouwde Volksboten de werf verlieten, terwijl Sundén daar pas veel later mee kwam. In 1967 was het Sundén – en niet andersom, zoals vaak gedacht en geschreven wordt – die de Zweedse Marieholm-werf benaderde met een nieuw ontwerp à la de Noorse Volksboot, maar aangepast aan de eisen van de nieuwe tijd. Klinkers en overnaads had hij vervuld voor een gladde romp in polyester, het vrijboord was 4 centimeter hoger, de kajuit langer en met een meer toegericht interieur, de kuip zelflozend, een 7/8-tuigage met een alumi-

nium mast in plaats van de houten met sloeptorentuig, meer zeiloppervlak en een hoger ballastaandeel voor de stabiliteit. Krap een jaar later was de eerste varende Marieholm International Folkboat een feit. De Harde Kern van houten Volksboot-bezitters maakte echter bezwaar tegen de naam en daarom staat de Marieholm tegenwoordig bekend als IF. Die bleek – net als de originele Volksboot – vele zeilers aan te spreken en de verkoopaantallen liegen er dan ook niet om: in totaal 3.400 stuks verlieten de werf in Bruk, met als topjaar 1975 toen 552 stuks werden verkocht.

| | |
|--------------------------|-------------------|
| Ontwerpjaa | 1966 |
| Ontwerp | Tord Sundén |
| Spantvorm | S-spant |
| Achtersteven | afgeronde platgat |
| Materiaal | polyester |
| Tuigage | torensloep |
| Lengte over alles | 7,85 m |
| Lengte waterlijn | 6,03 m |
| Breedte | 2,25 m |
| Diepgang | 1,20 m |
| Zeiloppervlak | 31 m ² |
| Grootzeil | 16 m ² |
| Fok | 10 m ² |
| Genua | 15 m ² |
| Spinnaker | 40 m ² |
| Waterverplaatsing | 2.150 kg |
| Ballast | 1.250 kg |

